

Határ Gy?z? -Nostalgitis Purulens

2012 november 29. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Vannak felismeréseink, melyek alapvet?ek ugyan, de eleve csorbák és életlenek. Hogy a történelemben minden csak egyféleképpen történik; hogy a megtörténtet más szögb?l nézni, más megvilágításba helyezni lehet, de keresztülvinni, hogy másképpen történt légyen, mint ahogy valójában megesett - nem lehet

Alapvet? felismerés mind a kett?, de éppen eleve-kicsorbult életlenségénél fogva kevesen tudják megszívlelni; mindenesetre - oly aranyszabály, amely nem elegend?, hogy kihúzza a nosztalgiázás méregfogát

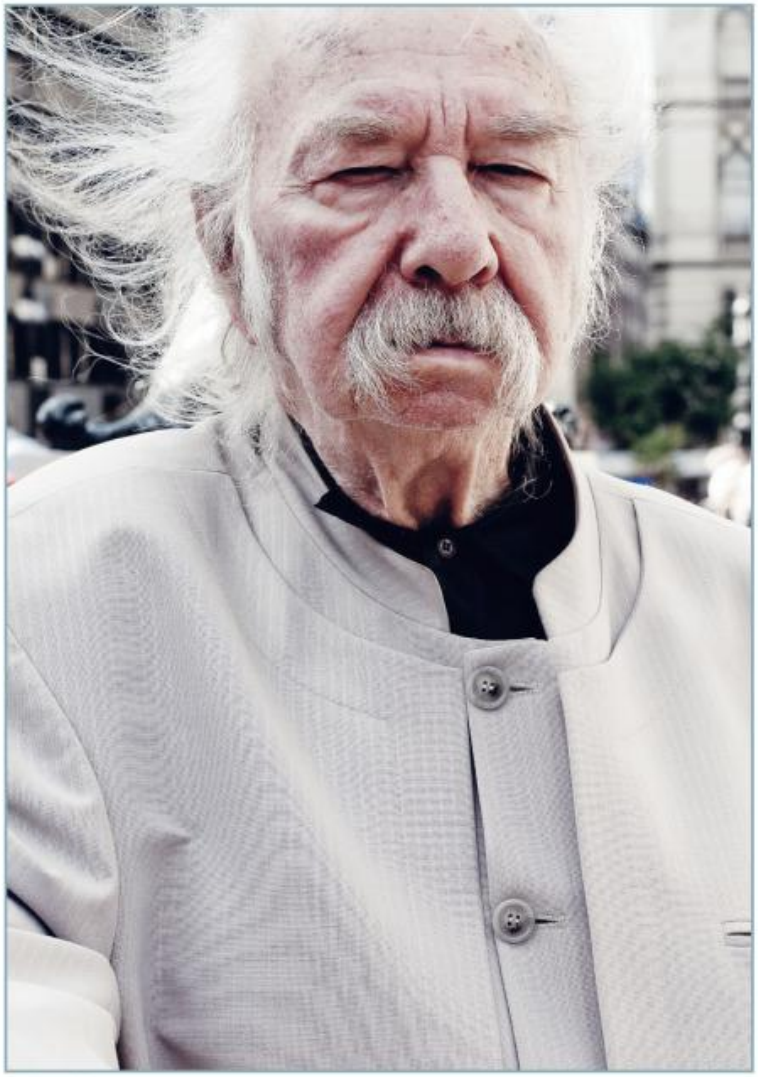
vágyolgásaink - hogy visszajussunk olyan történelmi id?kbe, amelyeknek (utólagos) tündéri fénye elb?völ - nem sz?nnek sem azért, mert lehetetlenségével tisztában vagyunk, sem mert az akkor él?k közül egyes kortanúk negatív értelemben nyilatkoztak a korról

pedig nem szem- és fültanúkról van szó, sokkal többr?l - annak, aki a birodalomban, amely vágyolgásunk tárgya, a korban, ahová visszajutni szeretnénk, testi valóságában benne élt, és onnan sem el?re, sem hátra el nem szökhetett, akárcsak mi a magunkéból. Nem hiszünk nekik, túl tesszük magunkat rajtuk, vagy bagatellizáljuk, amit a korról mondtak

azt is tapasztalhattuk, hogy voltak toborzó erej? eszmék, amelyekb?l birodalmak születtek

a 19. század eleje óta delejezte a délszlávokat az egyesülés eszméje; de semmi akkorát bukni nem tud, mint a siker. Ma - gunyorosan - Ex-Jugoszláviának hívják azt a "beteljesült álmot", amir?l megálmodóinak kés? unokái alkalmasint úgy gondolkoznak, hogy "akkor lássam, amikor a hátam közepét"

ilyen, jórészt mesterségesen szított "Nagy Eszme" volt a Risorgimento.

HATÁR GYŐZŐ | 1914-2006

„...nem tudom és nem is érdekel
emlékül hogy mi marad utánam..."

Az olasz "nemzet" egyesülésének f? akadályát Ausztriában látták. A szétes?félben lév? Olaszország láttán ma már egyesekben földereng, hogy "olasz nép", "olasz nemzet" mesterséges fogalmak; hogy ne adjunk hitelt a Risorgimento-propaganda üledékének: nemzedékek éltek a Monarchia felségterületén, olaszságuk nem hátrányukra: el?nyükre vált; Rossini mint "h? alattvaló" jelentkezett Bécsben, karrierje onnan indult, szerencséjét ott csinálta meg.

A nemzetiségi óriásállam szovjet kísérlete, kudarca, traumája után megértjük, nagyon is megértjük annak a meg-megújuló, tartós nosztalgiának az érzelmi bázisát, amely a Monarchiát álmodja vissza: hivatalosan "sikeres" nemzetiségi államalakulat volt, s jóllehet nagyhatalmi állása hanyatlóban, már-már csak küls?ségekben nyilvánult, mégis, "birodalom" volt, s annak az alattvalónak, aki útlevél nélkül beutazta, világot jelentett
hiába volt Karl Krauss gy?lölköd? szarkazmusa, aki Ausztriát ízekre szaggatta; hiába volt Robert Musil el?kel? undorgása "Kakániától" a Monarchia végnapjaiban: mind a kett? süket fülekre lel annál, akinek elméjébe befészkelte magát a biedermeier Ausztria nosztalgiája

ki fegyelmét, ki engedékenységét - ki közbiztonságát, ki kedélyességét kívánja vissza: megértjük. Ki építészetét, íróit-fest?it, lángelméit sírja vissza: megértjük. A visszahozhatatlan után kapkodó észjárását követni tudjuk még akkor is, ha temperamentumát, világlátását nem osztjuk: jóhiszem?, hiszen olyasmit szeretne visszahozni, ami neki értékes, becses, és szerinte felülmúlja értékeit a kornak, amelyben benne él.

de napjainkban a nosztalgiázásnak olyan kóros megnyilvánulását is tapasztalhatjuk, amelynek "észjárását" követni nem tudjuk; látleletet veszünk róla, sorba rakjuk tüneteit, és gennyes-büdös váladékolása alapján már adódik a neve is: nostalgitis purulens.

ELS? TÜNET. "Feltekintések"

a beteg mind gyakrabban tekint fel az égre
ha n?, akkor boldogoskodó, "földöntúli" kifejezéssel, mintha áldott állapotban lenne és - ha nem is sz?zen, de legalábbis a szentlélekt?l foganna Valaki Egészen Kivételes Személyiséget, aki nekünk Elküldetett (Andropov? Szuszlov? Avagy Brezsnyev Maga?)
ha férfi, akkor mintha magas fehér gipszszoborra vetné fel tekintetét, egyre feljebb: annál magasabbra, minél inkább Lenin - ("LÉNYIN") -, s ezalatt tenyérbizsergésén érzi, micsoda vastag prémiumborítékot nyomtak a kezébe. Boldogoskodó, "földöntúli" arcjáték-rángások közepette, tudat alatt már számolja is.

MÁSODIK TÜNET. "A Megszépít? Közelség"

a beteg így sóhajt fel: "Istenem, mintha csak tegnap lett volna!" A nosztalgiás ábrándok megrohanják: szédeleg, kóválygog, hozzátartozóit huzamosabb ideig nem ismeri meg; a hivatalos közeget is (ápolót, közrend?rt, adóellen?rt) csak emlékezetének nagy meger?ltetésével: "nem ?k: egyik sem az igazi" mondja alig hallhatóan (révetegség, gyöngyöz? verejtékkaréj a homlokon).

HARMADIK TÜNET. Az "arany keret"

a betegnél hallucinatorikus jelenségek - bels? "hangok", akoazmák formájában feltetszik a néhai Pártállam
a megvágyás, a mind er?sebb vágyolgás következtében azonban a transzban látottak mintegy "bearanyozva" jelentkeznek; nem ritka a Nagy Egészet magábafoglaló teljes "Arany Keret". A tünet fokozott gennykiválasztással jár. Javallat: fektetés, nyugtatók, elfüggönyözött ágy- és szobasötétítés. Nem ritka a gügyög? félrebeszélés: "Itt vagy! Mégiscsak vagy! Én a tiéd, te az enyém!". Extrém esetekben: szájzár (képtelen kigügyögni a szót, de sz?nös-szünhetetlen gondolja).

NEGYEDIK TÜNET. Az "Ikonosztáz".

jóllehet a Pártállamot - örök szerencséjére - nem a Francia Forradalom idején érte utol a bukás, mert akkor Vezéralakjainak feje a guillotine alól a f?részporos kosárba hullott volna, a beteg kóros fantáziája ezeket a fejeket a f?részporos kosárból egyenként kikapdossa, és magasra emelve felhelyezi Ikonosztázára
a Fejek bámulatos Színeváltozáson mennek át (mely betegünk képzeletére korlátozódik); és mihelyt tulajdon apoteózisuk Felmenetelében megragyognak, a páciens "becézni" kezdi ?ket:
- Ó, akinek Lángelméjére ráismerek: ez ?! Csak Lantpenget?nek is mi óriás!
S hát még ha csak az lett volna! De a Barátja is volt a Vezérnek: már Pusztaszernél találkozott vele!
- Ó, a Barátja: a Második Legnagyobb! A Tanítvány! Akir?l háramlott, másodjára, a Másodalapítóra, a hatalom és a dics?ség! Micsodás lesugárzás!
- Ó, ez az ? Börtönfényképe, Feltámadáskor! Pártigazolványa! Második Rövid Életrajza! Jelek és Csodák!
, - "Tiltás, t?rés, támogatás"! Aranyangyal volt, akárki mondta! Nem cenzúra volt az, hanem a Gyógyító Kés! Életmentés! Völgyzáró gát a szennyáradat ellen, Hegel pallértervei szerint (különben is: jóban volt a jezsuitákkal, és visszaadott nekik egy templomot).
,- Ó, aki nekünk, értelmiségi létére a Legnagyobb volt, a Nagyon-Nagy!
Micsoda mestercsellel intézte el a Prágai Zökken?t. Ahogy annak a Tavasznak a vitorlájából kifogta a szelet - azt csak ? tudta! Nagy id?k, nagy emberek!
- Ki hallott akkor olyanról, hogy "munkanélküli" ... ?! Mindenki beutalt volt és minden beutaltnak kijárt a vajas kenyér! Az volt a hej világ vetett ágy! A tejjel-mézzel folyó! Az volt az aranykor! Arany keretben, a bearanyozott! ... A Második Eljövetel: mikor? mikor?

- Amikor még volt cenzúra, s hozzá volt körmönfonás, ahogyan kijátszani kell! Még volt eszmény, amit érdemes kiküzdeni a cenzúra ellenében! Érdemszerzés: a megérdemelt érdem jól-megszolgált s önmagába-visszatér? jutalma! Még voltak hivatalok s azoknak packázásai: de egyikben te, a másikban én - volt tenyerünk, kennivaló, s került bel?le Trabant és ennivaló!

- Amikor még volt Napiparancs és Miheztartásvégett! Önkéntesség és annak Helyes Értelmezése: csak a bolond nem lépett egyszerre, csak a hülye nem volt fejl?d?képes! A szép id?k, amelynek megszépít? közelségéb?l Recsk

volt a Legvidámabb, hiszen ahogy a barakknak vége volt, ?r és ?rizetes összeölelkezett, és punktum: ki-ki elvette a másik eladó lányát, a többi a családban maradt! Ha leinternáltak, együtt internáltak le, s nem volt egymás szemére hányni valónk!

ÖTÖDIK TÜNET. A "Hagymáz"

tályogos kiütések, gerincferdülés. A beteg oldalt facsarodva ellóg, és ahelyett hogy leküzdené, átadja magát a búskomorságnak. Örvös bagolynak, füsti fecskének képzeli magát: "elszáll"

nagylábujja körme-vastagodását faragja egy rosszul-fent bugylibicskával, és bosszúsan motyog: "akkor ez nem volt. Volt éle neki, vagy ha nem volt, volt mivel, hol, megfenni. Akkor ez nem így volt"

érintésre vadállati üvöltést hallat; percekig remeg (szorongásos neurózis), a táplálékot visszautasítja: tudni véli, hogy "gyógyíthatatlan".

A nosztalgiázásnak ez az a kóros megnyilvánulása, amir?l azt mondottuk: a nostalgitis purulensben szenved? észjárását érteni megértjük, de követni nem tudjuk.

Ápolójának mindenekfölött lelkére kötnénk - a világért se em1egesse el?tte, hogy az "arany keretben" visszasírt, jajveszékelve visszakövetelt
Pártállam, lényege és jogi meghatározása szerint mi volt. Azt, hogy intézményes tömegb?ntény, soha a beteg el?tt ne mondja.

Olyan ez, mintha a katolicizmus valamelyik nagy szentjének, pl. Nagy Szent Teréznek mennyezetre-lebegés alatt azt mondanák, hogy Jézus Krisztust cunnilingus közben lefilmezték a samariai bordélyházban.

Határ Gy?z?: Szentföld a Föld, Kortárs, 2000, 31-34. old.

www.antidogma.hu

Ajánló